

TARTALOM

Előszó	3
Bevezetés	
MACHIAVELLI HATÁSLEHETŐSÉGEINEK FONTOSABB JELLEMZŐI	
1. <i>Machiavelli sokrétű életműve és a machiavellizmusok sokfélesége</i>	8
2. <i>Machiavelli magyarországi fogadtatásának sajátossági</i>	20
Első rész	
MACHIAVELLI MINT MEGVALÓSÍTHATÓ ESZMÉK	
MÉRÉS MEGFOGALMAZÓJA	
(1541—1824)	31
I. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A KÖZÉP-EURÓPAI PREMACHIAVELLIZMUS	37
1. <i>Mátyás uralkodói portréja a korabeli humanisták műveiben</i>	38
2. <i>Mátyás a korabeli uralkodók között</i>	65
II. A MACHIAVELLIZMUS JELENLÉTE ÉS MACHIAVELLI HATÁSA	
A MAGYAR RENESZÁNSZ ESZMEVILÁGÁBAN	69
1. <i>Szórványos ismeretek Machiavelliről a magyarországi premachiavellizmus közegében</i>	69
2. <i>Machiavelli ismertté válása az európai antimachiavellizmus közreműködésével</i>	90
3. <i>A megértés jelei az erdélyi fejedelemségben</i>	99
4. <i>A fogadtatás kezdeti szakaszának néhány tanulsága</i>	124
III. MACHIAVELLI CSEKÉLY ÉS PROBLEMATIKUS SZEREPE	
A MAGYARORSZÁGI ÁLLAMELMÉLETI IRODALOM KIALAKULÁSÁBAN	127
1. <i>Államelméleti elgondolások – Machiavelli nélkül</i>	132
2. <i>Machiavelli megjelenése – negatív előjelle</i>	142
3. <i>Közvetítők szerepe Machiavelli elfogadásában és elutasításában</i>	152
4. <i>Machiavelli részbeni elfogadása a „csalással elegyített okosság” révén és a valóságból szerzett tanulságok alapja</i>	158
5. <i>Törekvés a machiavellizmus kirekesztésére a politikából és a magánéletből</i>	170
IV. ZRÍNYI ÉS MACHIAVELLI	183
1. <i>Machiavelli szelleme Zrínyi eposzában</i>	184
2. <i>A hadíró Machiavelli és a „vitéz hadnagy”</i>	191
3. <i>A filozofáló Machiavelli és az elmélkedő Zrínyi</i>	209
4. <i>A múlt eszményi uralkodója és a jövő jól elgondolt hadsereg</i>	213

V. MACHIAVELLI ÉS A MACHIAVELLIZMUS VÁLTOZATOS MEGÍTÉLÉSE AZ ERDÉLYI FEJEDelemsÉGBEN	221
1. <i>Machiavelli olvasóinak szűk köre</i>	221
2. <i>A „machiavellista” jelző mint a pozitív és negatív minősítés eszköze</i>	222
3. <i>Kemény János, a Machiavellit ismerő machiavellista</i>	226
4. <i>Teleki Mihály antimachiavellista torzképe</i>	229
5. <i>Tiltakozás a zsarnok uralkodó machiavellizmusa ellen</i>	236
6. <i>Az udvaroncok machiavellizmusának kritikája</i>	240
VI. A MACHIAVELLI-HATÁS SZEREPÉNEK MEGVÁLTOZÁSA A FELVILÁGOSODÁS-KORI MAGYARORSZÁGON	257
1. <i>Machiavelli olvasói és elutasítói</i>	258
2. <i>Államelméletek – Machiavelli nélkül?</i>	264
3. <i>A félreértett machiavellizmus további megbélyegzése</i>	274
4. <i>Politikai és filozófiai gondolatok – Machiavelli akceptálásával</i>	293
5. <i>Machiavelli fogadtatástörténete első nagy korszakának tanulságai</i>	302
Második rész	
MACHIAVELLI MINT A RENESZÁNSZ MEGKERÜLHETETLEN KLASSZIKUSA (1824–1921)	305
VII. AZ ÉLETMŰ EGÉSZÉNEK FOKOZATOS FIGYELEMBEVÉTELE	311
1. <i>Első lépések a teljesebb Machiavelli-kép kialakítása felé</i>	312
2. <i>Az aktív politikusok nehezen tisztuló Machiavelli-képe</i>	325
3. <i>Az első fordítások (Principe, Discorsi, Belfagor)</i>	357
VIII. A TUDOMÁNYOS KUTATÁSOK MACHIAVELLI-KÉPE ÉS A RECEPCIÓ ÚJABB VÁLTOZATAI	367
1. <i>A jog- és politikaelmélet Machiavellije</i>	369
2. <i>A kultúrtörténeti komparatisztika és a humán tudományok Machiavelli-felfogása</i>	390
3. <i>Szaktudományos kísérletek Machiavelli bemutatására</i>	403
IX. MACHIAVELLI MINT MEGKERÜLHETETLEN ÁLLAMELMÉLETI KLASSZIKUS	433
1. <i>Machiavelli államelméletének provokatív hatása a jog és politika viszonyának tisztázási kísérletei során</i>	433
2. <i>Machiavelli mint a jogelmélet fejlődését befolyásoló klasszikus</i>	476
3. <i>Machiavelli fogadtatástörténete második nagy korszakának tanulságai</i>	496
Befejezés és kitekintés	
MACHIAVELLI MAGYARORSZÁGI HATÁSTÖRTÉNETÉNEK LEGFONTOSABB TANULSÁGAI	499
1. <i>Filológia</i>	501
2. <i>Elmélettörténet</i>	506
3. <i>Társadalomfilozófia</i>	511
4. <i>Irodalomelmélet</i>	518
IRODALOM	523